

การให้วัคซีนในเด็ก

ศ. พญ. กุลกัญญา โชคไพบูลย์กิจ
ภาควิชากุมารเวชศาสตร์
Faculty of Medicine Siriraj Hospital
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

วัคซีนเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันโรค ในสมัยก่อนที่จะมีวัคซีนใช้คนส่วนใหญ่จะเสียชีวิตจากโรคติดเชื้อ และโรคระบาด ปัจจุบันโรคติดเชื้อร้ายแรงที่เคยคร่าชีวิตเด็กๆ ไม่ได้เป็นปัญหาแล้ว เพราะมีวัคซีนป้องกันที่มีประสิทธิภาพสูง และมีวัคซีนป้องกันเชื้อใหม่ๆ พัฒนาขึ้นใหม่ทุกวัน

เด็กๆ ในยุคนี้ต้องถือว่าโชคดีที่จะปลอดภัยจากโรคภัยจำนวนมาก จึงเป็นหน้าที่สำคัญของคุณพ่อคุณแม่ที่จะต้องพาบุตรหลานไปรับวัคซีนให้ครบถ้วน โดยแผนการรับวัคซีนจะมีอยู่ในสมุดประจำตัวเด็ก ซึ่งทางโรงพยาบาลจะให้ตั้งแต่แรกเกิด

เด็กทุกคนควรได้รับวัคซีนอย่างน้อยตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ซึ่งกระทรวงฯ ได้จัดทำให้ฟรี เด็กทุกคนสามารถรับวัคซีนเหล่านี้ได้จากสถานพยาบาลของรัฐ หรือสถานเอนามัยทุกแห่ง โดยวัคซีนที่ควรได้รับตามอายุต่างๆ ดังนี้

แรกเกิด	รับวัคซีน บีซีจี (ป้องกันวัณโรค) และตับอักเสบบี
อายุ 2 เดือน	รับวัคซีน คอตีบ-บาดทะยัก-ไอกรน-ตับอักเสบบี หยอดโปลิโอ ครั้งที่ 1
อายุ 4 เดือน	รับวัคซีน คอตีบ-บาดทะยัก-ไอกรน-ตับอักเสบบี หยอดโปลิโอ ครั้งที่ 2
อายุ 6 เดือน	รับวัคซีน คอตีบ-บาดทะยัก-ไอกรน-ตับอักเสบบี หยอดโปลิโอ ครั้งที่ 3
อายุ 9-12 เดือน	รับวัคซีน หัด-หัดเยอรมัน-คางทูม ครั้งที่ 1
อายุ 12-18 เดือน	รับวัคซีน ไข้มองอักเสบเฉียบพลัน ครั้งที่ 1-2
อายุ 18 เดือน	รับวัคซีน คอตีบ-บาดทะยัก-ไอกรน หยอดโปลิโอ ครั้งที่ 4
อายุ 2 ½ ปี	รับวัคซีน ไข้มองอักเสบเฉียบพลัน ครั้งที่ 3
อายุ 4-6 ปี	รับวัคซีนหัด-หัดเยอรมัน-คางทูม ครั้งที่ 2 และ คอตีบ-บาดทะยัก-ไอกรน หยอดโปลิโอ ครั้งที่ 5

นอกจากนี้ ยังมีวัคซีนใหม่ๆ ซึ่งอาจให้เพิ่มเติม เช่นวัคซีนไข้มองอักเสบเฉียบพลัน ตับอักเสบบี ไอพีดี โรต้า วัคซีนเพิ่มเติมเหล่านี้ไม่ได้เป็นภาคบังคับ และไม่ได้จัดสรรให้ โดยกระทรวงสาธารณสุข แต่เป็นวัคซีนที่ดี และมีประโยชน์

หลังจากได้รับวัคซีนแล้วทุกครั้ง ผู้ปกครองควรเฝ้าระวังสังเกตอาการหลังรับวัคซีนอย่างน้อย 30 นาที ในสถานพยาบาล ทั้งนี้เพราะวัคซีนทุกชนิดมีโอกาสทำให้เกิดปฏิกิริยาแพ้รุนแรงได้แต่น้อยมาก ความเสี่ยงจากการแพ้วัคซีน น้อยกว่าความเสี่ยงจากการเกิดโรคตามธรรมชาติเป็นอย่างมาก

วัคซีนทุกชนิดสามารถทำให้เกิดผลข้างเคียงได้ เช่น ไข้ ง่วงแ้ง ซึ่งมักไม่รุนแรง ผู้ปกครองควรสังเกตอาการอย่างใกล้ชิดช่วง 2-3 วันหลังฉีดวัคซีน ผู้ปกครองอาจให้ยาลดไข้แก้ปวดได้ ถ้ามีอาการไข้หรือเจ็บปวดที่ไม่รุนแรง แต่หากมีอาการผิดปกติใดๆ ที่รุนแรงควรรีบไปพบแพทย์โดยด่วน

อย่างลืมพาบุตรหลานไปรับวัคซีนเพราะภูมิคุ้มกันที่เกิดขึ้นจากวัคซีน เสมือนของขวัญที่มอบให้บุตรหลาน ซึ่งจะอยู่กับเขาตลอดชีวิต และอย่าลืมเก็บสมุดบันทึกวัคซีนไว้ให้บุตรหลานจนกระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่ เพราะข้อมูลเหล่านี้จะมีประโยชน์ต่อเด็กในภายหลัง

ถ้าถึงเวลาต้องไปรับวัคซีน แต่ผู้ปกครองเกิดไม่ว่างขอให้รีบพาไปรับทันที เพราะการรับวัคซีนล่าช้าไปบ้างมักไม่ค่อยเป็นปัญหา และดีกว่าไม่ได้รับ แต่ไม่ควรทิ้งช่วงให้ล่าช้ามากเกินไป